

Головна • Аналітика • Статті

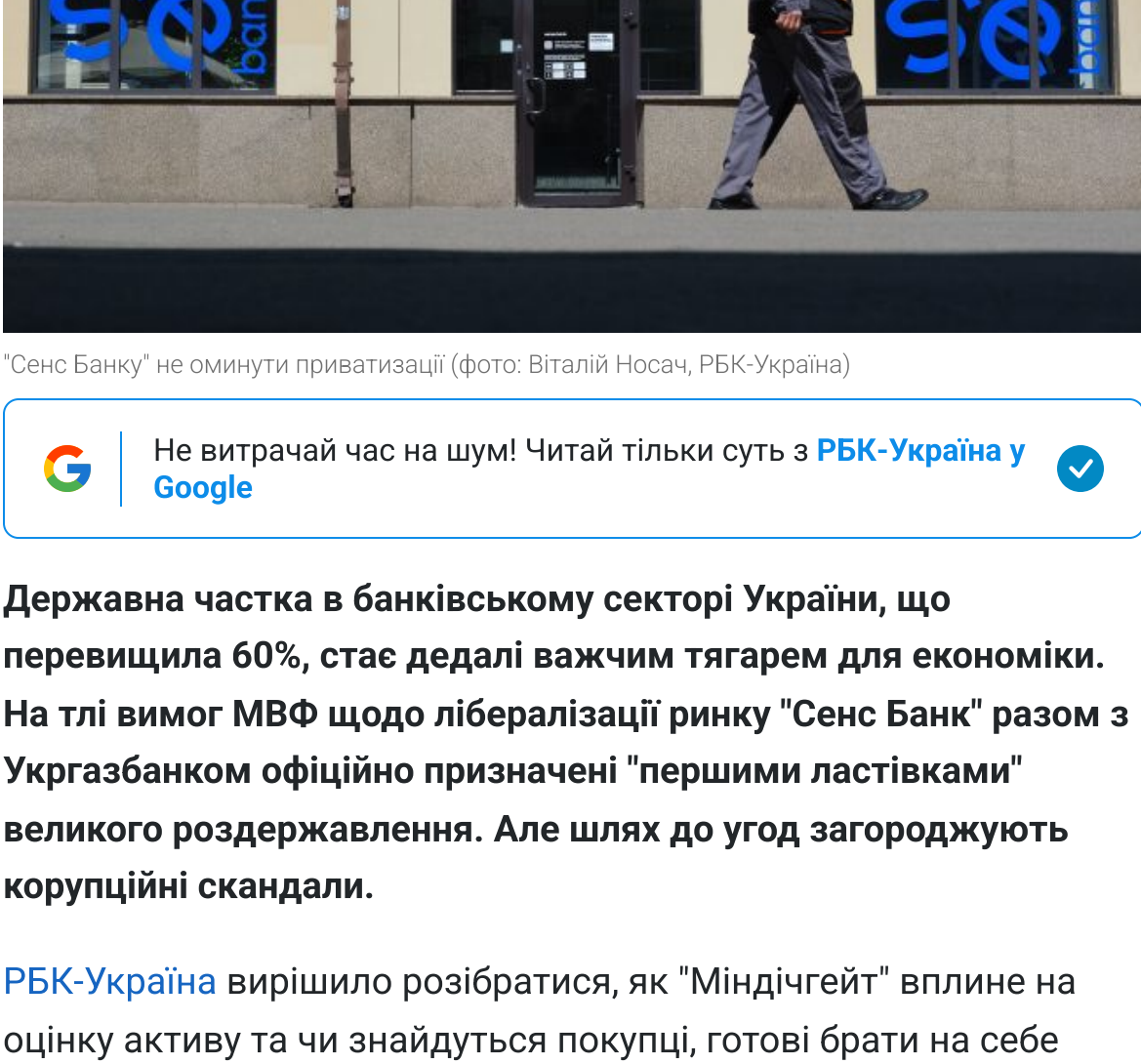
Під молоток. Чому Зеленський вимагає негайної приватизації "Сенс Банку"

08:00 09.09.2024 05

11 хв

Олександр Керницький

НОВИНИ

"Сенс Банку" на околиці приватизації (фото: В'ячеслав РБК-Україна)

Не витрив час на шумі Читай гілочки сущ з РЕБК-Україна у Google

Держава частка в банківському секторі України, що перевищує 60%, стає однією з важливих тематик для економіки. На тлі вимог МВФ щодо лібералізації ринку "Сенс Банку" разом з Укргазбанком офіційно призначені "першими ластівками" великого роздержавлення. Але шлях до угод загорджують корупційні скандали.

РЕБК-Україна вирішило розібратися, як "Міндінгейт" вплине на оцінку активу та чи знайдуться покупці, готові брати на себе репутаційні ризики разом із прибутковим бізнесом.

Читайте також: Від націоналізації до продажу: чому "Сенс Банку" готують до приватизації

Головне:
Настанови президента: Володимир Зеленський вимагає завершити приватизацію "Сенс Банку" до кінця 2026 року
Репутаційний скандал: процес підготовки до продажу відбувається на тлі скандалу щодо ймовірного впливу сторонніх осіб на формування наглядової ради банку
Фінансовий стан: "Сенс Банку" залишається системно важливим та прибутковим активом, посідаючи дев'ять місць в країні за обсягом активів
Ризики для інвесторів: Основними перепонами для швидкого продажу експерти називають необхідність глибокої комплексної перевірки
Стратегічна мета: приватизація "Сенс Банку" та Укргазбанку є частиною зобов'язань перед МВФ щодо зниження частки держави в банківській системі.

Чому про "Сенс Банку" знову заговорили

Упродовж кількох тижнів поспіль державний "Сенс Банку" не сходять з "Перших шпальт" українських видань. Причина – публікації журналістами нових аудіозаписів нібито з матеріалів справи під назвою "Мідас" Національного антикорупційного бісру (НАБУ).

На записках зафіксована розмова бізнесмена Олександра Цукермана та Василя Веселого – людини, яку джерела в бізнес-середовищі характеризували нібито як "смотрящего" від Офісу президента за банком. Предмет обговорення – бажаний склад наглядової ради "Сенс Банку". Через 40 днів після цієї розмови уряд затвердив саме тих кандидатів, яких назвав Веселий.

Скандал спровокував негайну реакцію на найвищому рівні. 6 травня, після наради з прем'єр-міністеркою Юлією Смирденко, президент України Володимир Зеленський зробив відкриті заяву: рішення про приватизацію вже ухвалено, і жодних зволікань бути не повинно – банк має перейти в приватні руки цього ж року.

"Потрібна лібералізація банківської сфери та розширення підприємницьких можливостей", – додав глава держави.

Не менш показово, що тема "Сенс Банку" виникла на тлі широкого "Міндінгейту" – серії публікацій про нібито корупційні схеми в оборонній сфері й енергетиці. Банку опинився у цьому контексті не головним героєм, але дуже зручним символом: прикладом того, як навіть "очищення" від санкційних власників державна установа може залишитися полем впливу для різноманітних "ресал", якщо відсутній справжній незалежний корпоративний контроль.

Водночас "Сенс Банку" – не єдиний кандидат на приватизацію. Поруч з ним стоїть Укргазбанк. Разом вони є "першими ластівками" масштабного скорочення частки держави в банківському секторі, яка після початку повномасштабної війни перевищує 60% активів системи.

Юридичний фронт: НБУ захищає законність, але нерви здають

5 травня заступник голови НБУ Дмитро Олійник з'явився на засіданні Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради – і це саме по собі промовисто. Нацбанк змушений публічно відстоювати законність процедури націоналізації, яку він ініціював у липні 2023 року.

Офіційна позиція регулятора незмінна: банк було виведено з ринку через реальні загрози фінансовій стабільності та інтересам вкладників – після запровадження санкцій проти його тодішніх акціонерів Михайла Фірдмана, Петра Авена та пов'язаних з ними холдингів ABN Holdings і ABN Ukraine.

НБУ нагадав, що регуляторний капітал банку з березня 2022-го по липень 2023 року впав на 50% – тоді як у інших системно важливих банків він зріс на 29%. Власники були нездатні підтримувати необхідний рівень капіталізації.

Але за лаштунками – значно гостріші відчуття. Джерела РЕБК-Україна в регуляторних колах підтверджують: чиновники в НБУ та Мінфіні стурбовані можливою персональною відповідальністю через процедурні нюанси тогочасного рішення.

Ситуацію ускладнює й те, що ТСК намагається поставити під сумнів не стільки сам факт націоналізації, скільки те, що відбувалося після неї – зокрема, яким чином формувалася наглядова рада банку.

Наслідки скандалу вже є. Голова наглядової ради Микола Гладиченко тимчасово відсторонився від повноважень – на час перевірки НБУ, яка може тривати до двох місяців. Паралельно регулятор розпочав оцінку відповідності голови правління Олександра Стулака кваліфікаційним вимогам. Виконувачем обов'язків голови наглядової ради став Пётр Новак – колишній міністр економіки Польщі, який приєднався до ради в жовтні 2025 року. Він уже заявив: плани приватизації не змінюються.

Економіка продажу: коли, кому і за скільки?

В жовтні 2025 року Кабмін ухвалив рішення про підготовку до приватизації двох банків. В березні 2026 року – Мінфін оголосив конкурс з відбору міжнародного радника. Дедлайн поданих заявок від потенційних посередників – 15 червня. Орієнтовне завершення відбору – кінець червня. Продаж – до кінця 2026 року.

Це офіційний сценарій. Але ринкові гравці дивляться на нього без зайвого оптимізму. Джерело РЕБК-Україна у монетарній владі підтверджує неодиозначність ситуації.

"Продавати банк потрібно, і це цілком реально. Проте, якщо рухатися згідно з законом і дотримуватися всіх процедур, зробити це швидко, протягом цього року, буде дуже складно", – зазначив посадовець.

Водночас, за словами джерела, попити боїться не варто. "Бажано купити банк є, тому з попитом проблем не виникне", – уточнив співрозмовник.

Питання вартості поки відкрите. За даними НБУ на середину 2025 року, активи "Сенс Банку" становили 153,12 млрд грн – дев'ять місць серед усіх банків країни. Статутний капітал – понад 28,7 млрд грн. Прибуток за 2023 рік – 2,7 млрд грн, за 2024-й – 1,76 млрд грн.

Банк є прибутковим і системно важливим. Але "справедлива вартість" у воєнний час – поняття вкрай умовне. Саме для цього і потрібен професійний радник, пояснюють у Кабміні.

Примітна деталь: НБУ нещодавно заявляв, що перші дивіденди держава отримає від банку не раніше 2028 року – з чистого прибутку 2027-го. Логіку такого розкладу складно поєднати з планами продати банк уже цього року.

Хто може стати покупцем? В ІFC (Міжнародна фінансова корпорація) вважають, що прозора приватизація обох банків стане вирішальним сигналом для повернення міжнародних фінансових інституцій до інвестицій у капітал українського банківського сектору.

Але є нюанс: великі стратегічні гравці зазвичай уникають активів із репутаційними шайфами та незавершеними корпоративними розслідуваннями. Випад – або фонди, що спеціалізуються на distressed assets (проблемних або стресових активах), або стратегічні інвестори, готові "заходити в Україну" на тлі очікувань повноценного відновлення.

Скандали довкола "Сенс Банку" ускладнюють його приватизацію та можуть знизити інтерес інвесторів, адже йдеться про великий і чутливий актив. Про це розповів РЕБК-Україна Михайло Демків, фінансовий аналітик інвестицій ІСІ.

"Озвучені звинувачення щодо можливих незаконних операцій, пов'язаних із азартними іграми, створюють додаткові ризики. Якщо вони підтвердяться, це може свідчити про слабкі внутрішні контроли та викликати питання щодо того, чи не тривають такі практики досі", – зазначив експерт.

До того ж, на думку Михайла Демківа, існує ймовірність штрафів за підсумками перевірок. І ці витрати можуть лягти вже на нових власників.

Щодо потенційної ціни угоди, аналітик зазначає, що оцінити її зараз складно.

"Це навіть складніше, ніж у випадку з меншими за розмірами, але більш прозорими і зрозумілими банками. Велика кількість нової інформації та звинувачень означає, що потенційний покупець змушений буде провести детальний due diligence, аби відокремити факти від припущень", – підкреслив Михайло Демків.

Читайте також: Не тільки "Сенс Банку". Кабмін назвав ще один банк для приватизації

Є й питання конкуренції за капітал. Укргазбанк – більший за активами (189 млрд грн) має старший "держбанківський стаж", він перейшов до держави ще у 2009 році. Чи не відтягне він увагу потенційних покупців від "Сенсу"? Учасники ринку схильються до думки, що обидва активи конкуруватимуть за вузьке коло інвесторів, готових до роботи в умовах воєнного часу.

Внутрішня трансформація: Ієдасу-ризик та нове обличчя банку

Три роки держуправління – достатній термін, щоб оцінити, наскільки банку вдалося відірватися від свого колишнього власника. Колишній "Альфа-Банк України" входив до міжнародного холдингу ABN Holdings і, попри юридичну самостійність від російського "Альфа-Банку", ділив з ним технологічну платформу, IT-рішення та корпоративну культуру.

Перехід на самостійний цифровий трек розпочався ще до націоналізації – у 2022 році банк успішно відмовився від бренду "Альфа", став Sense Bank і отримав визнання від британського журналу The Banker як "Найкращий банк у Центральної та Східній Європі за інновації в цифровому банкінгу".

Після 22 липня 2023 року – дати підписання договору купівлі-продажу 100% акцій – постало питання повноцінного відокремлення від будь-яких зв'язків з колишніми власниками. НБУ розповів на засіданні ТСК, що за 2023–2026 роки надіслав 13 звернень до правоохоронних органів і Державної податкової служби та чотири листи до Державної служби фінансового моніторингу щодо ситуації навколо банку. Штрафів та обов'язкових приписів регулятор видавав немало.

Окремими завданням стало очищення кредитного портфеля від позик, виданих компаніям, пов'язаним із попередніми акціонерами. Банк також потрапив у центр уваги ТСК щодо кредитування компаній оборонної сфери – зокрема, депутати намагалися з'ясувати, чи фінансував "Сенс Банку" компанію Fire Point, яка неодноразово згадувалася в матеріалах справи "Мідас".

Попри все, банк зберіг своє ядро – преміальний клієнтський сегмент і технологічну зрілість. У 2025 році він опинився на 9-е місці за активами, але залишається системно важливим установою. Банк продовжує виконувати програму націоналізації, а прибуток залишається в середній капіталу, що компенсує потребу в докапіталізації, виявлену після переходу до держави.

Майбутнє: банківська система після 2026 року

Приватизація "Сенс Банку" вписана в значно ширший контекст. Згідно з оголошеною програмою розширеного фінансування МВФ, Україна зобов'язалася скоротити частку держави в банківській системі. Після початку повномасштабної війни ця частка перевищила 60% активів. Такий рекорд змусивлений переважно кризовими обставинами, а не свідомою стратегією.

МВФ відмовився від жорстких дедлайнів у меморандумі. Але принципова вимога лишається: ринок має бути більш конкурентним.

НБУ неодноразово наголошував: оптимальна частка державних банків у системі не має перевищувати 25–30%. Приватизація "Сенс Банку" та Укргазбанку – перший крок на шляху до цього орієнтури. ПриватБанк та Укрксісбанк у горизонті 2026 року не продаватимуть: перший є бюджетно великим і прибутковим джерелом надходжень до знодкету, другий взагалі не має офіційної стратегії приватизації.

Показово, що CEO Ощадбанку Юрій Кацион – також потенційного кандидата на приватизацію – ще наприкінці квітня висловився досить обережно. На його думку, продавати великі системні банки доситьно після завершення активної фази війни, адже зараз важко очікувати справедливої ціни для будь-якого з них.

Читайте також: Ощадбанк готують до приватизації? Що передбачає меморандум з МВФ

Є й стратегічна дилема: чи варто – зберігти важелі державного контролю над кредитними потоками в умовах воєнної економіки, чи відкрити ринок і отримати іноземний капітал, менеджменту компетенції та репутаційний сигнал для інших інвесторів? Відповідь: нинішньої угоди зрозуміла: продавати. Але втілення цієї відповіді у реальний договір купівлі-продажу – з прозорою процедурою, міжнародним радником і незалежним покупцем – залишається справою, яка ще попереду.

Скандал із "плівками Міндіна", як не парадоксально, може зіграти на руку процесу. Він публічно оголив проблему: державний банк без реальної незалежності наглядових органів – це не банк, це ресурс. А ресурс, який намагаються контролювати "ресали", не може коштувати ринкової ціни.

Якщо влада зробить правильні висновки і справді забезпечить чисту корпоративну структуру перед продажем – шанси на успіх приватизації зростуть. Якщо ні, дедлайн Зеленського ризикне перетворитися на ще одну декларацію про наміри.

Питання – Відповіді (FAQ)

Чому "Сенс Банку" раптово опинився в центрі уваги?

Через публікацію аудіозаписів нібито зі слів МІДАС "Мідас". Скандал спровокував реакцію президента Володимира Зеленського: рішення про приватизацію є, жодних затримок.

Що таке "Сенс Банку" і чому він важливий?

Колішній "Альфа-Банк України" у 2023 році націоналізували після введення санкцій проти власників Михайла Фірдмана та Петра Авена. Сьогодні він лишається в десятці найбільших фінансових банків України.

Навіщо взагалі продавати державний банк, який заробляє гроші?

Це умова МВФ. Після початку повномасштабної війни частка держави в банківській системі перевищила 60% активів. Міжнародний валютний фонд вимагає лібералізації ринку.

Коли відбудеться банківська приватизація?

Офіційний план: відбір міжнародного радника – до кінця червня 2026-го, продаж – до кінця року. Але джерела РЕБК-Україна попереджають: дотримати ці терміни дуже складно.

Хто може купити банк?

Великі стратегічні інвестори зазвичай уникають активів із незавершеними корпоративними розслідуваннями. Реальніми претендентами – фонди, що спеціалізуються на стресових активах, або гравці, які роблять ставку на повноценне відновлення України.

Як скандал вплине на ціну?

Негативно, але не критично. Звинувачення щодо можливих незаконних операцій змусять покупця провести детальну перевірку.

Що відбувається всередині банку зараз?

Голова наглядової ради Микола Гладиченко відсторонився від повноважень на час перевірки НБУ (до двох місяців). Регулятор також очікує відповідність голови правління Олександра Стулака. Виконувачем обов'язків голови ради став Пётр Новак – колишній міністр економіки Польщі. Він підтвердив: плани приватизації не змінюються.

Увага: Цей матеріал підготовлено виключно з ознайомлююю метою і не є фінансовою або інвестиційною порадою. Інвестиції пов'язані з ризиками, включно з можливістю повної втрати капіталу. РЕБК-Україна не несе відповідальності за фінансові рішення, прийняті на основі цього матеріалу. Перед ухваленням будь-яких інвестиційних рішень рекомендуємо звернутися до ліцензованого фінансового консультанта.

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші новини в Google

Або читайте нас там, де вам зручніше!

Бізнес по темі: Сенс Банку Фінанси Приватизація держпідприємств

Регістрація

НОВИНИ ЕКОНОМІКА СПОРТ WAVE ІНТЕРВ'Ю

Війна в Україні Авто Технік Банки

Світ Надзвичайні події Енергетика Еліта економіки

ПОЛІТИКА ЖИТТЯ

АНАЛІТИКА Гроші

Статті Інтерв'ю Точка зору

Важкі історії РЕБК-Україна

Розкрити рекламу

Цифровий маркетинг в Інтернеті: стратегії та інструменти. 1000+ кейсів. Інформаційний портал РЕБК-Україна має привабливий інтерфейс (зручність, розуміння та зрозумілість), головна сторінка підтримує https://www.rbc.ua. Фотографії, зображення на тематичні, привабливі. Як фотографії на порталі, авторами яких є журналісти РЕБК-Україна, розміщені на ресурсі ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 International. Ресурси РЕБК-Україна мають на падають теми: зор, джерела. Об'єкти оцінюють на підставі, спростувано та доведено і правдивості. За достовірності та змист рекламні відповідальності несути редакція. Матеріали, пов'язані з питаннями "Гроші, релігії, "Сенс Банку", "Підприємстві матеріали", "Гроші", "Відповідальність", "Відповідальність" розміщені на правах рекламні призначені, як права, для осіб, які досягли 21 року, віку, "Відповідальність" це інформаційний формат, що опублікований, події та оголошення, пов'язані з діяльністю комерційних підприємств, не випливають з них, і не є, за неї редакція не несе відповідальності. Сторінка РЕБК-Україна призначена для осіб віком від 21 року.

© LLC «RBC MEDIA», 2009-2025.